

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

TÜRKİYE
YÜZYILI

7/5515-6K-28

28.11.2023

Sayı : E-69602026-610-00090953153 - 00031408531
Konu : Soru Önergesi (7/5515)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 20.10.2023 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1307929 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Balıkesir Milletvekili Sayın Burak DALGIN tarafından verilen 7/5515 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı (3 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: E801AE06-FC4B-4AA3-ADB5-6E001CA7B640
Adres: Üniversiteler Mah. Dumlupınar Cad. No.151 Çankaya/ANKARA
Telefon No: (0312) 449 1338 Faks No: (0312) 449 13 41
e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr
İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr
KEP Adresi: stratejigelistirmebakanligi@gtb.hs01.kep.tr

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Ayrıntılı bilgi

Telefon No: (0312) 449 1338

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Balıkesir Milletvekili Sayın Burak DALGIN'a Ait 7/5515 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-4) 16 Temmuz 2021 tarihinde yayımlanan “Yeşil Mutabakat Eylem Planı” Bakanlığımız öncülüğünde 13 Kurumun Bakan Yardımcısı düzeyinde katılım sağladığı Yeşil Mutabakat Çalışma Grubu kapsamında yürütülmekte, teknik düzeyde çalışmalar ise yatay ve dikey kesen alanlarda kurulmuş olan 20 adet ihtisas çalışma grubunda sürdürülmektedir.

Eylem Planı kapsamında, Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) etkileri etki analizi, mevzuat çalışmaları ve finansman olmak üzere üç ana başlık altında ele alınmaktadır. Öte yandan, Bakanlığımızca farkındalık/bilgilendirme faaliyetleri yoğun olarak sürdürülmektedir.

SKDM'nin geçiş dönemi uygulaması 1 Ekim 2023 tarihi itibarıyla demir çelik, alüminyum, çimento, gübre, elektrik ve hidrojen sektörleri ile başladığından, kısa vadedeki önceliklerimizden biri sektörümüzün uygulamaya hızlı adaptasyonunu sağlayacak faaliyetler yürütmek olmuştur.

Bu kapsamda, demir çelik, alüminyum ve çimento sektörlerine yönelik bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, Bakanlığımız ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı iş birliği ile ihracatçı/üreticilerimizin SKDM uygulamasına hızlı uyumunu ve yeşil dönüşümünü sağlamak amacıyla ilgili sanayi, ticaret odaları, organize sanayi bölgeleri ve ihracatçı birlikleri nezdinde yardım/danışma masaları oluşturulmaktadır.

Diğer taraftan, uluslararası ticarete rekabetçiliğimizin önemli bir unsuru haline gelecek olan emisyon azaltımı kapsamında; 2053 net sıfır hedefimiz doğrultusunda imalatta düşük emisyonlu üretim yapısına geçiş için mevcut en iyi teknikler ve gelişmekte olan temiz üretim teknolojileri, destekleyici politika önlemleri ve finansman ihtiyacını ortaya koymak üzere, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) tarafından yürütülmekte olan çelik, alüminyum, çimento ve gübre sektörlerinde yol haritaları tamamlanmak üzeredir. Yine Eylem Planımız kapsamında ar-ge ve yeni teknolojilerin adaptasyonu ile rekabet avantajı sağlanabileceğinden hareketle, TÜBİTAK bünyesinde “Yeşil Büyüme Teknoloji Yol Haritası” çalışmaları sürdürülmektedir.

Başta SKDM olmak üzere, Yeşil Mutabakat kapsamındaki düzenlemelerin AB ile aramızdaki Gümrük Birliği başta olmak üzere ikili ve uluslararası anlaşmalara tam uyumlu olması, SKDM'nin ülkemiz ihracatına olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi ve Gümrük Birliğinden kaynaklanan haklarımızın korunması amacıyla AB ile hem siyasi hem teknik düzeyde iş birliği yürüttüğümüz gibi konu; Birleşmiş Milletler, Dünya Ticaret Örgütü, OECD gibi çok taraflı platformlarda da etkin bir şekilde takip edilerek ülkemiz pozisyonu ortaya konulmaktadır.

Öte yandan, Bakanlığımız web sitesinde “yeşil mutabakat” bölümü (<https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat>) altında bilgilendirmelere, güncel gelişmelere ve Yeşil Mutabakat Eylem Planı yıl sonu raporuna erişilebilmektedir.

Bununla birlikte, ülkemizde Emisyon Ticaret Sistemi kurulması çalışmaları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB) tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda,

karbon fiyatlamasının ülke içinde yapılarak yurtdışına kaynak aktarılmaması ve elde edilecek gelirlerin ekonomimizin yeşil dönüşümü amacıyla kullanılması açısından kıymetlidir.

Diğer taraftan, SKDM kapsamında ürünler için menşe ülkelerinde ödenmiş karbon ücretleri mali yükümlülükleri düşüleceği dikkate alınarak Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi (AB ETS) ile teknik özellikleri açısından uyumlu bir sistemin kurulması önemli olacaktır. ETS'lerin bağlantılandırılması daha uzun vadeli bir hedeftir ancak sistemlerin karşılıklı uyumluluğunun sağlanması uluslararası ticarete oluşabilecek teknik ve bürokratik engellerin önüne geçilebilmesi açısından önemlidir.

Üçüncü ülkelerde ödenen karbon ücreti verileri Avrupa Komisyonu tarafından izlenecek olup bu dönemde elde edilen veriler 2026 sonrası başlayacak ana uygulamaya yön verecektir. Kanada ve İngiltere gibi ülkelerin de sınırda karbon düzenlemeleri geliştirmekte olduğu göz önünde bulundurulduğunda, mümkün olan en kısa zamanda işler bir ETS piyasasının oluşturulması önem arz etmektedir. ETS'nin pilot döneminde kapsayıcı bir pilot dönem uygulaması yapılması, sektörel emisyon yoğunluğu kıyas değerlerinin belirlenebilmesi, ücretsiz tahsisatlara yönelik sektörler arasındaki farklılaşan esneklik ihtiyaçlarının tespit edilebilmesi vb. hususlara yönelik sağlıklı veri derlenebilmesini de kolaylaştıracaktır.

Yeşil dönüşüm gerek üretimde emisyon azaltımı gerekse döngüsel ekonomi prensiplerine uygun olarak atık, su, kimyasallar vb. başlıklarda ayak izlerinin azaltımına dair politikalara yönelmeyi zorunlu kıldığından, ülkemizin yeşil dönüşüm teşvik sistemi yatırım teşvikleri ve enerji teşvikleri başta olmak üzere birden fazla mevzuat ve program altında devam etmektedir. Bu itibarla, ülkemizin teşvik sisteminde yer alan unsurların ihtiyaçlara göre yeniden ele alınması ve uluslararası kaynakların dönüşümün finansmanında kullanılmasına dair çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde yürütülmektedir. Bu kapsamda, teşvik programlarının son durumu hakkında yatırım, enerji ve atık alanında düzenlemeleri bulunan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan da detaylı bilgi edinilmesinde yarar görülmektedir.

SKDM uygulaması; 1 Ekim 2023-31 Aralık 2025 dönemini kapsayan SKDM Geçiş Dönemi için firmalarımıza 3 aylık dönemlerde SKDM Raporunun sunulması yükümlülüğü getirmektedir. Söz konusu Geçiş Dönemi uygulaması ihracatçılarımıza mali bir yük getirmemektedir. Bu kapsamda, özel sektörümüzün ve ihracatçılarımızın uygulama konusunda olabildiğince erken aşamada bilgilendirilmesi yapılmaya başlanmıştır.

Bunlara ilaveten, Bakanlığımızca başta KOBİ'ler olmak üzere tüm firmalarımızın kaynak, süreç ve enerji verimliliği, dijitalleşme gibi konularda ihtiyaç duyabilecekleri farkındalık, yol haritasının belirlenmesi, yöntem ve hedeflerin belirlenmesi, ihtiyaç analizi konularında kapsamlı bir danışmanlık destek paketi üzerinde çalışılmaktadır.

18/8/2022 tarihli ve 31927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5973 Sayılı İhracat Destekleri Hakkında Kararın 17 nci maddesinde düzenlenen ve uygulama usul ve esasları Marka ve TURQUALITY® Destegine İlişkin Genelge ile belirlenen Marka/TURQUALITY® Destek Programı ile Bakanlığımızca; firmalarımızın kurumsal altyapılarını geliştirmeye yönelik yönetim danışmanlığı, bilişim danışmanlığı ve sürdürülebilirlik danışmanlığı faaliyetleri desteklenmektedir.

Bu kapsamda, firmalarımızın Avrupa Yeşil Mutabakatına uyum sürecine yönelik olarak gerçekleştirmeleri gereken karbonsuzlaşma/karbon emisyonunu azaltmaya yönelik faaliyetleri Bakanlığımızca desteklenmekte olup firmalarımızın; kurumsal sürdürülebilirlik seviyesinin tespiti ve raporlanması, kurumsal sürdürülebilirliğe yönelik stratejiler geliştirilmesi, mevcut iş modelinin sürdürülebilir hale getirilmesi, sürdürülebilir ürün geliştirme, sürdürülebilir satın alma, tedarikçi seçimini sürdürülebilir politikalara dayandırarak tedarikçi seçim kriterlerinin ve

prosedürlerinin firmanın çevresel stratejisini yansıtacak şekilde belirlenmesi, çevre kirliliği ve etkilerine karşı standartların belirlenmesi ve uygulanması, üretim süreçlerinde ortaya çıkan karbon salınımının azaltılması, üretim süreçlerinde ortaya çıkan karbon ve su ayak izinin hesaplanması, üretim süreçlerinde ortaya çıkan atıkların sürdürülebilirliğe uygun yönetimi, sürdürülebilirliğe ilişkin verilerin kontrolü, doğrulanması ve raporlanması gibi birçok alana yönelik aldıkları danışmanlığa ilişkin giderleri destek kapsamında yer almaktadır. Aynı zamanda, ürün ve süreçlerin sürdürülebilir olmasına yönelik alınan bilişim danışmanlığı giderleri ile firmanın kullandığı enerjinin daha sürdürülebilir hale getirilmesine yönelik alınan danışmanlığa ilişkin giderler de Bakanlığımızca desteklenmektedir.

Diğer taraftan, Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde çevreyle uyumlu ürünler talep eden bilhassa gelişmiş ülkelerdeki alıcılara sürekli ve güvenli tedarikin sağlanması ve nihai olarak anılan ürünlerin güvenli olarak son tüketiciye ulaşımı ihracatımızın sürdürülebilirliği anlamında büyük önem arz etmektedir. Söz konusu kavram, sosyal, çevresel ve yönetim alt başlıklarından oluşmakla birlikte; bilhassa çevre başlığı, ülkemizde döngüsel ekonomi ve yeşil dönüşüm adı altında yürütülen çalışmalar çerçevesinde önem taşımaktadır. Bu minvalde gerek yerel gerekse uluslararası alanda yeşil ve döngüsel ekonomi alanında yürütülen çalışmalar konusunda ihracatçılarımıza yönelik gerçekleştirilecek faaliyetler, eğitimler ve destekler de önem arz etmektedir.

Bu çerçevede; şirketler tarafından çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyum sağlanabilmesini teminen akredite edilmiş kurum ve/veya kuruluşlardan alınan yurt dışı pazara giriş belgelerinin belgelendirme işlemlerine yönelik gerçekleştirilen harcamaların belirli bir bölümü, 5973 Sayılı İhracat Destekleri Hakkında Karar ve Pazara Giriş Belgesi Desteğine İlişkin Genelge kapsamında desteklenmektedir. Bu çerçevede Yeşil dönüşüm sürecinde firmaların ihtiyaç duyduğu Ecocert, Ecolabel, EPA, Lead, Leather Working Group, SRCC, Bluesign, Fairtrade ve Globalgap gibi belgelere yönelik belge/sertifika giderleri de Pazara Giriş Belgeleri Desteği çerçevesinde desteklenmektedir. Ayrıca, ihracatçı firmalarımızın, yeşil dönüşüm, dijitalleşme gibi alanlardaki yetkinliklerinin geliştirilmesine yönelik projelerinin finansmanına ilişkin destek mekanizmaları ile ilgili mevzuat çalışmaları devam etmektedir.

Söz konusu çalışmalara ek olarak, Bakanlığımız ilgili kuruluşu Türk Eximbank sürdürülebilirlik stratejisi kapsamında ekonomik, çevresel, sosyal ve yönetsel riskleri de dikkate alarak faaliyetlerine devam etmektedir. 2026 yılında uygulanmaya başlayacak olan sınırda karbon vergisi uygulamasına ihracatçılarımızı hazırlamak amacı ile son 3 yılda yurt dışı finansal kuruluşlar ve sendikasyon kredileri ile yaklaşık 3,1 milyar dolar fon sağlanmış durumdadır. ISO standartlarına uygun şekilde kredilerden kaynaklı karbon ayak izini hesaplayan ilk banka olan Eximbank, bu alanda Türk bankacılık sektörüne öncülük etmiş olup söz konusu proje ile yurt dışı ve yurt içi çeşitli ödüllere layık görülmüştür. Öte yandan, yeşil dönüşüm, enerji ve kaynak verimliliğine yönelik fonlara kefalet olanakları sunan İhracatı Geliştirme A.Ş. (İGE); sürdürülebilirliğin merkeze alındığı bu yeni dönemde ihracatçılarımızın finansmana erişimini kolaylaştıracak yeni araçları hizmete almaktadır.